

HÖRÐUR EINARSSON

Seljugerði 9 - 108 Reykjavík
Sími 568 4969
Netfang: hordur@rocketmail.com

Reykjavík, 20. júlí 2012

Nefnd til stefnumótunar um lagningu raflína í jörð
Iðnaðarráðuneytinu
Arnarhváli
150 REYKJAVÍK

Efni: Athugasemdir um jarðstrengi – loftlínur - þjóðhagslega hagkvæmni

Hinn 1. febrúar 2012 samþykkti Alþingi svofellda þingsályktun:

Alþingi ályktar að fela iðnaðarráðherra í samráði við umhverfissráðherra að skipa nefnd er móti stefnu um lagningu raflína í jörð og þau sjónarmið sem taka ber mið af hverju sinni við ákvarðanir þar um. Iðnaðarráðherra skal flytja Alþingi skýrslu um störf nefndarinnar fyrir 1. október 2012.

Ályktun þessi var samþykkt á grundvelli tillögu til þingsályktunar um lagningu raflína í jörð frá umhverfis- og samgöngunefnd Alþingis á 140. löggjafarþingi 2011-2012 (þingskjal 567 – 402. mál).

Áður en tillaga þessi var borin upp í umhverfis- og samgöngunefnd hafði efni málsins þó verið tekið upp í atvinnuveganefnd Alþingis að frumkvæði fyrirsvarsmanna Landsnets hf. og/eða Landsvirkjunar hf., móðurfyrirtækis Landsnets hf. Höfðu þeir borið sig upp við nefndina eða einstaka þingmenn þar. Erindi þeirra var að fá þingið til þess að gera breytingar á raforkulögum, sem gerðu þeim kleift að hunza allar kröfur frá sveitarfélögum, landeigendum og almenningi um lagningu raflína í jörð í stað loftlína – nema í þeim tilvikum, sem Landsnet/Landsvirkjun telur það henta fyrirtækjunum sem slíkum að nota jarðstrengi eða henta þeim að fallast á kröfur um notkun þeirra. Var mál þetta tekið fyrir í það minnsta á tveimur fundum atvinnuveganefndar, þ.e. hinn 8. og hinn 17. nóvember 2012. Fréttum af sjónarmiðum forstjóra Landsnets og eins alþingismanns var komið á framfæri í Morgunblaðinu þegar hinn 9. nóvember 2011: Kostar allt of mikið að nota jarðstrengi í stað loftlína á línumöstrum (fylgiskjal I). Tilraunin til þess að láta atvinnuveganefnd afgreiða málið fór þó út um þúfur, og umhverfis- og samgöngunefnd þingsins tók málið í sínar hendur, svo sem rétt var að lögum. Það þýðir hins vegar ekki, að erindi Landsnets sé ekki lengur á dagskrá.

Eftir að stórfelld spellvirki voru unnin á íslenzkri náttúru og eignum fólks með öllum þeim línumöstrum, sem reist voru í landinu, og öllum þeim loftlínunum, sem lagðar voru vegna raforkuflutninga frá Kárahnjúkavirkjun og Hellisheiðarvirkjun, hafa augu fjölda landsmanna opnast fyrir því, að svo má ekki áfram halda. Þess vegna er sú

krafa orðin háværi en nokkru sinni fyrr, að ekki megi eyðileggja meira af ásýnd og ímynd Íslands, íslenzkri náttúru, eignum manna og möguleikum annarra atvinnugreina í landinu, sérstaklega ferðaþjónustu, með því að útata landið frekar en orðið er í línunöstrum og loftlínunum. Meira en nóg sé komið, enda séu þessar framkvæmdir þjóðhagslega óhagkvæmar vegna skemmda þeirra á ásýnd íslenzkrar náttúru, áhrifa þeirra skemmda á aðra og arðsamari atvinnuvegi, svo sem íslenska ferðaþjónustu, og skemmda þeirra á þeim löndum, sem þær eru lagðar um. Hér eftir verði frekar að fækka slíkum mannvirkjum en bæta við þau.

Þessar kröfur hafa auðvitað ekki farið fram hjá fyrirsvarsmönnum orkufyrirtækjanna, þ. á m. fyrirsvarsmönnum Landsnets, Landsvirkjunar og HS Orku. Þessi fyrirtæki hafa meira en hálfir aldir reynzlu í því að valta yfir sveitarstjórnir, landeigendur og almenning (að hætti orkufyrirtækja um allan heim), og engar vísbendingar eru sýnilegar um, að þeir hyggist breyta háttum sínum í umgengni við samborgara sína eða land sitt. Þeir verða líka helzt að fá allt frítt eða fyrir sem allra minnst: aðgang að orkuauðlindunum og jarðnæði og flytja raforkuna með billegasta hætti. Þrátt fyrir allar ívilnanirnar er niðurstaðan þó dapurleg: Sáralítill arðsemi.

Í umræðum um kostnað við línulagnir bera fyrirsvarsmenn Landsnets það ætíð fyrir sig, að þeim sé samkvæmt raforkulögum uppálagt að flytja raforkuna með hagkvæmum hætti, sem þeir túlka sem svo, að það þýði með ódýrasta hætti. Viðkvæði þeirra er, að leggi þeir meira fé í flutningsmannvirkin, þýði það, að þeir verði að hækka gjaldskrá sína/Landsnets – og það gerum við ekki nema samkvæmt fyrirmælum frá Alþingi, segja þeir. Þess vegna koma þeir nú og stilla Alþingi upp við vegg: Þið vitið, hvað það þýðir, ef við þurfum að hækka gjaldskrána, þá þurfa orkusöluþyrirtækin að hækka sínar gjaldskrár, og þá er ekki víst, að það verði svo auðvelt fyrir þau að semja við stóriðjufyrirtæki um orkusölu. Viljið þið bera ábyrgð á því, háttvirtir þingmenn?

Með sama hætti má spyrja: Er það eitthvað auðveldara fyrir alþingismenn að bera ábyrgð á því, að fasteignir í landinu séu stórskaddaðar með mengandi línunöstrum og loftlínulengjum og ásýnd landsins, ein verðmætasta eign þjóðarinnar, verði eyðilögð á fáeinum árum? (Landsvirkjun áformar að ljúka virkjun á allri nýtanlegri orku í landinu á næstu 15-20 árum, sbr. ræðu forstjóra Landsvirkjunar, sem sagt er frá í Fréttablaðinu 27. október 2011, fylgiskjal II). Eða, að framtíðarmöguleikum fólks í öðrum atvinnugreinum verði svipt í burtu? Að aðrar atvinnugreinar fái ekki dafnað vegna yfirgnæfandi áhrifa orkufyrirtækjanna og mannvirkja þeirra? Eða, að bera ábyrgð á því, að svo fáránlegir samningar séu gerðir um raforkusölu til erlendra stórnotenda hvað eftir annað, að aldrei renni ein einasta króna af þeim í arð til íslensku þjóðarinnar, aðaleiganda auðlindanna – bara til þess að virkjanaliðið geti viðhaldið sjálfu sér og haldið kerfinu í kringum sjálft sig gangandi? Og ríkið verði svo loks uppvíst að því að greiða stórfellda ríkisstyrki með hinum lélegu orkusölusamningum (fylgiskjal III, frétt í Morgunblaðinu 5. júlí 2012 um sölu ríkiseigna til Verne á undirverði), sem þó eru smámunir miðað við hina stórfelldu ríkisstyrki til stóriðjunnar, sem felast í allt of lágu raforkuverði og alls kyns ívilnunum í svokölluðum fjárfestingarsamningum við stóriðjufyrirtækin (Sjá meðal annars *Mat á arðsemi orkusölu til stóriðju*, fyrsta og aðra áfangaskýrslu Sjónarrandar ehf. fyrir fjármálaráðuneytið maí 2009 og nóvember 2011, til dæmis aðra áfangaskýrslu bls. 5: „Með öðrum orðum hefur íslenska ríkið niðurgreitt rafmagnið“.). Ætli háttvirtir alþingismenn vilji halda áfram að bera ábyrgð á þessu öllu? Ætli engum þeirra detti í hug, að tímabært sé (eftir fjörutíu ára mistakasögu) að staldra við og huga að *þjóðhagslegri hagkvæmni* stefnunnar? Eða spyrji sig loksins: Ber okkur ekki að huga að hinu allsherjarsamspili

atvinnuveganna og hagsmuna einstaklinganna í landinu út frá því sjónarmiði, hvað verði íslenzku þjóðinni í heild fyrir beztu?

Fyrirsvarsmenn Landsnets halda því statt og stöðugt fram, að þeir geti ekki tekið ákvarðanir um lagningu jarðstrengja í stað loflína, það sé „ekki Landsnets að taka slíka ákvörðun“, sbr. til dæmis ársskýrslu Landsnets 2011, bls. 9.

En er það svo, að Landsnet/Landsvirkjun og önnur orkufyrirtæki þurfi að fá lögum breytt til þess að mega leggja jarðstrengi að einhverju leyti eða öllu í stað loflína í línumöstrum? Mega þau í raun og veru ekki leggja háspennulínur nema í lofti? Eru lögin virkilega svona?

Skoðum þau lagafyrirmæli, sem hér skipta mestu máli.

Í upphafi 1. gr. raforkulaga nr. 65/2003 er lýst markmiði raforkulaga. Þar segir: „*Markmið laga þessara er að stuðla að þjóðhagslega hagkvæmu raforkukerfi og efla þannig atvinnulíf og byggð í landinu.*“ (Leturbreytingar undirritaðs).

Í 2. gr. sömu laga segir um *gildissvið* laganna: „Lög þessi taka til vinnslu, flutnings, dreifingar og viðskipta með raforku á íslensku forráðasvæði án tillits til orkugjafa.“

Lögin taka eftir þessu meðal annars til raforkuflutningsins, sem hér er fyrst og fremst til umræðu.

Raforkuflutningi á þannig samkvæmt raforkulögum að haga á þann hátt, að hann stuðli að *þjóðhagslega hagkvæmu raforkukerfi*. Hvað þýðir þetta? Þýðir þetta til dæmis, að fyrst og fremst eða eingöngu eigi að horfa til hagnaðar Landsnets og annarra raforkufyrirtækja? Eða, að Landsnet geti hagað framkvæmdum sínum eins og það fyrirtæki hefur alltaf gert og vilji þess sé öllu æðri í þessum efnum? Eða, að gjaldskrá Landsnets megi alls ekki hækka, þar sem það ylli hækkun á raforkuverði til stóriðju? Meira að segja megi ekki vanda betur til raforkuflutningsins þó að orkusölufyrirtækin með Landsvirkjun í fararbroddi ætli aldrei aftur að gera jafnslaka sölusamninga og þau hafa gert til þessa, hafi lýst yfir þeim ásetningi að stórhækka raforkuverðið til stóriðju á næstu árum, þau verði að fara að græða? Aldeilis ekki.

Í *þjóðhagslega hagkvæmu raforkukerfi* felst það, að raforkukerfið sé byggt upp með þeim hætti, að samrýmist heildarhagsmunum þjóðfélagsins, ekki bara beinum hagsmunum raforkufyrirtækjanna. Vissulega á að taka tillit til hagsmuna raforkufyrirtækjanna, þau þurfa að öllum jafnaði að skila hagnaði. En þröngir sérhagsmunir þeirra eru ekki æðri hagsmunum annarra aðila í landinu í skilningi raforkulaganna – og samkvæmt heilbrigðri skynsemi. Jafnrikt tillit ber að taka til hagsmuna einstaklinganna í þjóðfélaginu og annarra atvinnugreina. Raforkuiðnaðurinn á ekki að blómstra á kostnað einstaklinganna eða annarra atvinnugreina. Í stuttu máli felst það meðal annars í rekstri þjóðhagslega hagkvæms raforkukerfis, að *taka ber tillit til allra almannahagsmuna og einkahagsmuna, sem fyrir áhrifum verða af rekstri kerfisins*. Sérhagsmunir raforkukerfisins hafa engan forgang.

Íslenzka raforkulöggjöf ber meðal annars að túlka með hliðsjón af grundvallarréttindum borgaranna, svo sem ákvæðum íslenzku stjórnarskrárinnar um

jafnræði og vernd eignarréttarins. Ekki einungis það. Hana ber að túlka með hliðsjón af evrópskum reglum um grundvallarréttindi. Í evrópsku raforkutilskipuninni (2003/54/EB), sem raforkulögin eiga að endurspeгла, er berum orðum tekið fram í 34. lið aðfararorða tilskipunarinnar: „Í þessari tilskipun eru grundvallarréttindi virt og meginreglum fylgt, einkum þeim sem eru viðurkenndar í sáttmála Evrópusambandsins um grundvallarréttindi.“ Auðvitað er mannréttindasáttmáli Evrópu, sem sérstaklega er lögbundinn á Íslandi, einnig þarna undir.

Í sáttmála Evrópusambandsins um grundvallarréttindi, sem vísað er til í evrópsku raforkutilskipuninni, er meðal annars til viðbótar verndarreglum íslensku stjórnarskrárinnar kveðið svo á, að rík umhverfisvernd og bætt umhverfisgæði skuli innbyggð í allt annað regluverk og þessi atriði tryggð í samræmi við meginregluna um sjálfbæra þróun (37. gr. sáttmálans).

Svo að raforkuflutningsframkvæmdir séu settar í samhengi við þessi sjónarmið, þá eiga stjórnendur Landsnets til dæmis ekki að byrja á því að spyrja sig (eins og þeir gera þó alltaf): Hvernig getum við komið þessu flutningskerfi upp með sem þægilegustum og ódýrustum hætti fyrir fyrirtækið? Hvernig getum við keyrt yfir sveitarfélögin, landeigendur og almenning? Þeir eiga heldur að spyrja sig: Hvernig getum við gert það, sem okkur ber að gera, flytja raforkuna, með þeim hætti, að það samrýmist meginreglum um sjálfbæra þróun og bætt umhverfisgæði, en það verði þó hagkvæmt fyrir fyrirtæki okkar, aðra almannahagsmuni, sem starfsemi okkar hefur áhrif á – svo sem aðrar atvinnugreinar – skaði þá að minnsta kosti eins lítið og kostur er – og taki svo ríkt tillit til þeirra einstaklinga, sem starfsemi okkar hefur áhrif á, sem frekast er unnt, skerðum til dæmis ekki réttindi landeigenda umfram brýnustu þarfir, förum svo sem frekast er unnt eftir óskum þeirra um línulögn og línustæði, sneiðum jafnvel fram hjá löndum þeirra, ef þess er kostur, reynum ekki að hlunfara þá í bótum, – og svo hlustum við auðvitað grannt eftir röddum almennings, tókum gagnrýni alvarlega. Erum við ekki að vinna í almannapágu, en ekki bara fyrir hagnað fyrirtækisins? Enn ættu þeir að segja við sjálfa sig: Landinu, sem við þurfum að fara um með raflínulagnir okkar, eigum við að sjálfsögðu að sýna þann sóma, að ganga vel frá eftir okkur og láta sem minnst á því bera, að við höfum farið þar um. Að lokum ættu þeir að segja við sjálfa sig: Svo viljum við frið um starfsemi okkar, við viljum ekki vera í sífelldu stríði við umhverfi okkar, og við gefum jafnvel oftar en ekki dálítið eftir til þess að halda friðinn – við viljum ekki vera þeir, sem spilla friðnum um starf okkar, sem getur verið mjög mikilvægt fyrir þjóð okkar, ef vel tekst til. Við viljum vera með í því að líta á frið sem þjóðfélagslegt verðmæti.

Hvernig snerta svo þessi sjónarmið spurninguna um það, hvort taka eigi jarðstrengi fram yfir loflínur í háspennuöstrum til raforkuflutnings?

Augljósa svarið er það, að í rauninni felst úrlausnin í ákvæðum 1. greinar raforkulaganna um markmiðið um *þjóðhagslega hagkvæmni*. Það á einfaldlega að meta það í hverju tilviki fyrir sig hvers konar línulögn er þjóðhagslega hagkvæmust. Þetta á að gera með málefnalegum og hlutlægum samanburði á þeim kostum, sem til greina koma hverju sinni. Þetta fást fyrirvarsmenn Landsnets aldrei til að gera, þeir fást aldrei til þess að líta sér fjær, þeir sjá aldrei út fyrir kostnaðartölur Landsnets – og þar með áhrifin á raforkuverðið til stóriðjunnar – og neita meira að segja að taka til greina allar kostnaðartölur, sem með réttu eiga að færast í bækur Landsnets. Þeim er þó að lögum tryggt sjálfstæði frá móðurfyrirtækinu og eiga að einbeita sér að

flutningsverkinu, en ekki áhyggjum að raforkusölunni. Þeir – og eða aðrir aðilar innan raforkugeirans – fást aldrei til þess að upplýsa, hversu mikil áhrif vandaðri vinnubrögð í flutningskerfinu hefðu á endanlegt söluverð raforku til stóriðjunnar (snúa bara út úr með stórkarlalegum fullyrðingum um það, hversu marga Landspítala og ámóta mannvirki væri hægt að byggja fyrir það fé, sem færi í að setja allt flutningskerfi landsins í jarðstrengi). Hagnaður þeirra (og orkusölufyrirtækjanna) er alltaf aðstöðuhagnaður (e. „rent seeking“), eins og slíkur hagnaður er skilgreindur af Nóbelslagfræðingnum Joseph Stiglitz. Hagnaðurinn er alltaf á annarra kostnað, á kostnað almennings með gjaldfrjálsum aðgangi að auðlindum og með ríkisábyrgðum (og þar með niðurgreiddum fjármagnskostnaði, lengst af ókeypis, en í seinni tíð gegn málamyndagjaldi vegna tiltals frá evrópskum eftirlitsstofnunum) og á kostnað landeigenda með nær gjaldfrjálsum landsafnotum og án nokkurra mengunarbóta, allt með blessun rétttra yfirvalda. Engin raunveruleg framleiðni í fyrirtækjunum sjálfum, bara notuð aðstaða í annarra eigu.

Nú vilja fyrirsvarsmenn Landsnets (og sjálfsagt líka orkusölufyrirtækjanna, þ. á m. móðurfyrirtækisins) leiða Alþingi í þá gildru að falla frá almennu kröfunni um þjóðhagslega hagkvæmni raforkuflutningskerfisins með því að búa til einhvern lista, sem inniheldur einhverja óljósa upptalningu á því, í hvaða *undantekningartilvikum* sé æskilegt að nota frekar jarðstrengi en loftlínur til raforkuflutnings. Þeim lista er trúlega ætlað að verða í ætt við framkvæmd Landsnets til þessa. Er nefndin sem trúnaðarmaður Alþingis og almennings hér með vöruð við því að láta leiða þingið í slíka gildru. Það hafa ekki verið færð nein málefnaleg rök fyrir því að hverfa frá kröfunni um þjóðhagslega hagkvæmni í þessu efni. Krafa um þjóðhagslega hagkvæmni er málefnaleg krafa, sem þjónar almannahagsmunum. Það hefur bara vantað upp á, að þeirri kröfu sé fylgt eftir. Orkufyrirtækjunum hefur verið leyft að valsa. Annar tilgangur Landsnets og orkusölufyrirtækjanna með því að fá Alþingi til þess að samþykkja sérákvæði um línulagnir er að komast með þessi atriði undan skipulagsvaldi sveitarfélaganna og lögbundnum áhrifum almennings á skipulagsmálsmál. Ætli það sé nú örugglega til bóta? Ætli það auki örugglega þjóðhagslega hagkvæmni raforkukerfisins? Trúlega léttara líf fyrir starfslíð raforkufyrirtækjanna. Er það málefnalegt þjóðfélagsmarkmið?

Að áliti undirritaðs er í rauninni engin þörf á lagabeytingu, þó að vilji Alþingis stæði til þess að auka notkun jarðstrengja í raforkukerfinu. Það þarf aðeins að passa upp á það, að hverju sinni fari fram mat á þjóðhagslegri hagkvæmni línulagna, og það mat verði framkvæmt af hlutlægum sérfræðingum, en ekki af starfslíði orkufyrirtækjanna eða mönnum þeim tengdum. Líka, að *allir helztu kostir* séu skoðaðir, en ekki bara *einn kostur*, eins og enn tíðkast við mat á umhverfisáhrifum hér á landi. Mat á þjóðhagslegri hagkvæmni framkvæmda í raforkuflutningskerfinu, þar sem heildarhagsmunir þjóðarinnar verða ráðandi, mun að öllum líkindum leiða til þess að jarðstrengir verði notaðir í háspennulagnir í meira mæli en verið hefur, sennilega nær eingöngu. Auðvitað eru einhverjir hagsmunir tengdir því, að halda gangandi niðurgreiddu raforkukerfi fyrir stóriðju, en það ætti ekki að saka að líta einnig á raunverulega almannahagsmuni, þ. á m. á hagsmuni annarra atvinnugreina en raforkuiðnaðarins, sveitarfélaga og einstaklinga, sem athafnir raforkuiðnaðarins hafa áhrif á.

Verði það niðurstaða Alþingis að kveða beinlínis á um það í raforkulögum, hvenær beri að leggja jarðstrengi til raforkuflutninga og hvenær megi nota loftlínur, verða þau

ákvæði ávallt að vera með fyrirvara um málefnalegt mat á þjóðhagslegri hagkvæmni einstakra framkvæmda. Og þá að kveða á um það sem aðalreglu, að allar háspennulínur verði lagðar í jörð (nema enn hagkvæmara reynist í einhverjum tilvikum, að leggja þær um flóa eða vötn) og helzt skuli þær þá lagðar í nánd við vegastæði. Loflínur megi þó nota, þegar sýnt er ótvírætt fram á, að það sé þjóðhagslega hagkvæmara. Hér á landi búum við ekki að skógivöxnum fjallahlíðum og öðrum hávöxnum skógarsvæðum, sem hægt er að nota til þess að fela í línumöstrin og línurnar, eins og víða er hægt erlendis. Því verðum við að nota jörðina, sjóinn eða vötnin sem felustaði fyrir þessar framkvæmdir, sem eru of stórkaralegar til þess að viðkvæm íslensk náttúra fái notið sín fyrir þeim, náttúran, sem jafnvel orkufyrirtækin nudda sér ekki sízt utan í, þegar þau eru að kynna íslenska orku. Orkufyrirtækin eiga því í raun og veru jafnmikið undir því til langs tíma og aðrir íslenskir hagsmunir, að ásýnd íslenskrar náttúru sé ekki spjölluð að óþörfu.

Hér verður ekki farið út í rökræðu um fullyrðingar Landsnets um kostnað við jarðstrengi umfram kostnað við loflínur eða um tæknileg atriði. Um þau atriði munu sérfróðir aðilar á þeim sviðum fjalla, eins og vera ber. Í sjálfu sér skipta heldur ekki máli svona einstök atriði nema sem hluti af heildarmati, mati á þjóðfélagslegri hagkvæmni.

Rétt er að geta þess hér, að undirritaður er stjórnarformaður Reykjavrents ehf., sem á hluta í heiðarlandi Vogajarða (fastanúmer 206748). Landsnet áformar að leggja háspennulínu í lofti um landið sem hluta af Suðvesturlínunum (Suðurnesjalínu 2). Framkvæmd þeirra áforma mundi að áliti undirritaðs stórskaða eignina sjálfa og allt umhverfi hennar, en Reykjanesið er einn fjölsóttasti ferðamannastaður landsins með ágæta möguleika til frekari sóknar í ferðaþjónustu, ef ásýnd landslags þar verður ekki skemmd af loflínuframkvæmdum. Línumöstrin og loflínurnar yrðu mjög yfirþyrmandi í landslaginu ofan við þéttbýlisbyggðina í Vogum, og er þetta svæði og annað land innan marka Sveitarfélagsins Voga gott dæmi um bert landslag og víðerni, sem ekki þolir mannvirki af þessu tagi. Auk þess mundu línumöstur og loflínur koma í veg fyrir eðlilega nýtingu landsins og valda alvarlegum skemmdum á landinu vegna sjónmengunar. Hætta á rafsegulmengun frá línunum og/eða ótti við rafsegulmengun frá þeim koma í veg fyrir fyrirætlanir landeigenda um allstórt íbúðarhúsasvæði neðan Reykjanesbrautar og ofan við núverandi þéttbýli í Vogum einhvern tíma á næstu árum. Bæjarstjórn Sveitarfélagsins Voga hefur samþykkt, að háspennustrengir verði einungis lagðir í jörðu í landi sveitarfélagsins og vinnur nú að breytingu á aðalskipulagi sveitarfélagsins, sem miðast við það.

Um leið og ég að lokum vísa til bréfs míns til nefndarinnar dags. 17. maí 2012, þar sem boðaðar voru athugasemdir frá mér, biðst ég velvirðingar á því, að umsögn þessi er ekki send nefndinni fyrir en nú, en því valda ófyrirséðar annir við önnur verkefni sem og sumarleyfi.

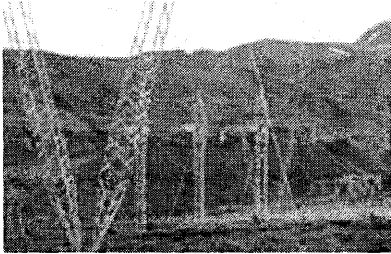
Virðingarfyllst,

Hörður Einarsson
kt. 230338-5749

Morgunblaðið. Miðvikudaginn 9. nóvember, 2011 - Innlendar fréttir

Kostnaðarmunur enn of mikill

• **Atvinnuveganefnd Alþingis ræðir lagningu háspennulína í jarðstreng eða loftlínu** • **Formaður nefndarinnar segir jarðstrengi leiða til hækkunar á raforkuverði**

Háspenna Alþingismenn ræða nú mismunandi leiðir við flutning raforku hér á landi.

„Ég segi fyrir mitt leyti að munurinn á kostnaði við að leggja háspennulínur í jarðstrengjum í stað loftlína er enn of mikill til þess að hægt sé að réttlæta það, nema stuttar vegalengdir í þéttbýli þar sem þröngt er um línustæði,“ segir Kristján L. Möller, formaður atvinnuveganefndar Alþingis. Forstjóri Landsnets var kallaður á fund nefndarinnar í gær til að veita upplýsingar um kostnað við lagningu háspennulína í framhaldi af umræðu sem varð vegna ákvörðunar Sveitarfélagsins Voga um að breyta aðalskipulagi í þá veru að Suðurnesjalína verði lögð í jörðu.

Kristján sagði að Þórður Guðmundsson, forstjóri Landsnets, hefði veitt gagnlegar upplýsingar og svarað fyrirspurnum nefndarmanna. Kristján tekur undir þau orð forstjórans að Landsnet geti ekki eitt og sér markað þá stefnu að fara með jarðstrengi almennt í jörðu, eins og staðan er nú. Það muni leiða til stórhækkaðs raforkuverðs í landinu, jafnt atvinnulífs sem heimila, og leiða til hækkunar á verðlagi.

Fram hefur komið í álitum sem unnið var fyrir Sveitarfélagið Voga að munur á kostnaði við loftlínu og jarðstreng sé mun minni en Landsnet hefur haldið fram enda gefnar aðrar forsendur um verð á landi. Kristján tekur fram að fyrirhugað sé að óska eftir að fulltrúar Voga og Almennu verkfræðistofunnar komi á fund nefndarinnar til að skýra sína hlið.

helgi@mbl.is

Nýtanleg orka líklega virkjuð næstu fimmtán til tuttugu ár

Fréttablaðið Víðskipti innlent 27. október 2011 04:00

hörður arnarson

Síðasta stóra framkvæmdaskeiðið í virkjanagerð er að renna upp og því er sérstaklega mikilvægt að vel sé vandað til verka. Þetta segir Hörður Arnarson, forstjóri Landsvirkjunar, sem hélt erindi á formannafundi ASÍ í gær. Hörður segir líklegt að á næstu 15 til 20 árum verði nýtt meira eða minna allt vatnsafl og jarðvarmi sem nýtanlegur sé á landinu. Margir kostir séu, í Rammaáætlun um verndun og nýtingu náttúru, settir í verndarflokk.

„Það verður ekki svona stórt framkvæmdatímabil aftur. Það verður ekki hægt að fara í virkjanaframkvæmdir aftur til að knýja hagvöxt, þó að vissulega verði einhver smærri virkjanaverkefni,“ segir Hörður.

Alls eru framleiddar 17 teravattstundir af raforku á landinu í dag. Hörður segir að samkvæmt 15 ára áætlun verði virkjaðar 11 teravattstundir í viðbót, fáist til þess tilskilin leyfi. Gæta verði þó að því að hagkerfið ofhitni ekki, en þar sem um margar smærri framkvæmdir er að ræða er auðveldara að stýra því.

Væntanleg uppsöfnuð hagvaxtaráhrif af þessum framkvæmdum yrðu um 13 prósent, samkvæmt mati Landsvirkjunar. Er þar tekið til framkvæmda-, rekstrar- og arðsemisáhrifa. Áhrif framkvæmdanna eru tímabundin og Hörður bendir á að þær

hafi jafnmikil neikvæð áhrif á hagkerfið þegar þeim ljúki og þær hafi jákvæð þegar þær hefjist.

Mikilvægast sé að tryggja að arðsemisáhrif séu sem mest og það sé fyrst og fremst gert í gegnum verð. Aðgengi að fjármagni muni algjörlega ráðast af viðeigandi raforkuverði. Ekkert raforkufyrirtæki muni fjármagna sig á því verði sem tíðkast hafi hér áður fyrr.

Gert er ráð fyrir að 9 til 11 þúsund störf gætu skapast af framkvæmdunum. Hörður segir hins vegar að um sérhæfð störf sé að ræða og það gæti orðið hamlandi við ráðningar. Þess vegna verði að auka starfsgetu þeirra sem séu á atvinnuleysisráðningu.-
kóp

Sala ríkiseigna til Verne á undirverði

• **Purfa að greiða 220 milljónir til baka • Ekki í samræmi við EES-samninginn**

ESA, eftirlitsstofnun EFTA, ákvað í gær að fara fram á við íslenska ríkið að það endurheimti ríkisaðstoð að andvirði 220 milljóna króna frá Verne gagnaveri sem er að Ásbrú í Reykjanesbæ.

ESA, eftirlitsstofnun EFTA, ákvað í gær að fara fram á við íslenska ríkið að það endurheimti ríkisaðstoð að andvirði 220 milljóna króna frá Verne gagnaveri sem er að Ásbrú í Reykjanesbæ. Ríkisaðstoðin var veitt árið 2008 þegar ríkið seldi Verne fimm byggingar á gamla varnarliðssvæðinu við Keflavíkurflugvöll undir markaðsvirði. Auk þess mun Reykjanesbær hafa veitt Verne undanþágu frá fasteigna- og gatnagerðargjöldum frá árinu 2009 sem samræmist ekki EES-samningnum, að mati ESA.

Ekki liggur fyrir hvort Verne og/eða íslenska ríkið muni láta reyna á mat ESA fyrir EFTA-dómstólnum.

Upphaflega var ætlunin að gera fjárfestingarsamning á milli ríkisins og Verne. Samhliða gerði fyrirtækið samning um kaup á eignum á svæðinu og raforkusamning. Í þessu ferli var svo horfið frá fjárfestingarsamningnum og tilkynning um hann til ESA dregin til baka. Þess í stað var gerður samningur við Verne á grundvelli laga um ívilnanir vegna nýfjárfestinga.

Eftirlitsstofnun EFTA komst að þeirri niðurstöðu að söluvirði bygginga á svæðinu hefði verið undir markaðsverði. Muninn á þeim og ógreidd gjöld til Reykjanesbæjar þarf því að innheimta nú. ipg@mbl.is